

MEMORANDUM GEADOPTEERD.BE

Geopteerd.be, een organisatie voor en door geadopteerden die opkomt voor de belangen van volwassen Belgisch binnenlands en Sous-X (1) geadopteerden, wil naar aanleiding van de regeringsvorming een memorandum overmaken aan de politieke leiders en de verantwoordelijken van het middenveld van dit land om daarmee aandacht te vragen voor de adoptieproblematiek in Vlaanderen en België.

Na een turbulente verkiezingsuitslag komt er -hopelijk snel- een nieuwe regeerperiode aan. Vele partijen doen op dit moment aan zelf-reflectie, zoeken intern soms opnieuw naar hun identiteit, naar wie ze zijn en wat ze willen betekenen voor de maatschappij. Maar niet alleen voor politieke partijen is identiteit belangrijk. Weten waar je vandaan komt, wie je bent, wat je 'DNA', je geschiedenis is, en wat je betekent in de samenleving is voor ieder van ons belangrijk. Zo ook voor de geadopteerden in Vlaanderen, België.

Het aantal geadopteerden in Vlaanderen is groter dan op het eerste zicht lijkt. Exacte cijfers voor Vlaanderen van het aantal "binnenlands geadopteerden" zijn niet voorhanden, maar specialisten gaan ervan uit dat in België minstens 25.000 personen binnenlands geadopteerd (2) zijn. Sommige bronnen (3) spreken zelfs van meer dan 46.000 binnenlands geadopteerden. Oorzaak van deze moeilijk te vinden exacte cijfers zijn bijvoorbeeld dat Sous-X en "onderhandse" adopties in de jaren 50,60 en 70 (adopties geregeld zonder adoptiedienst) meestal niet zijn meegenomen in de beschikbare statistieken. Voor elke Belgisch Binnenlandse geadopteerde zijn er steeds 2 biologische afstandsouders, meestal 2 adoptie-ouders, meestal een partner en kinderen. Vroeg (puberteit, geboorte eerste kindje, ...) of laat (overlijden adoptie-ouders, na pensionering, ...) worden de meeste geadopteerden geconfronteerd met een identiteitscrisis, naast de vele andere mogelijke emotionele kwetsuren (bindingsangst, 'pleasen' of juist rebelleren als bewijs er te mogen zijn, angst door de onbekende medische achtergrond, impact van moeilijke zoektochten, ...). Per adoptie in Vlaanderen/ België zijn er gemiddeld 7 personen nauw betrokken: wat van de hierboven vermelde minimum groep van 25.000 personen een groep van 150.000 à 200.00 mensen maakt die op één of andere manier in hun leven in belangrijke mate te maken hebben met adoptie, en dit zonder buitenlandse geadopteerden, ... mee in rekening te nemen.

[1] Onder Belgische Binnenlands geadopteerden tellen we de geadopteerden die in België geboren zijn en de de Sous-X geadopteerden. Dit zijn kinderen van Vlaamse/Belgische moeders die net over de grens in Frankrijk zijn gaan bevallen waarna kind en moeder in aparte wagens terug naar België overgebracht werden.

[2] Verzameld cijfermateriaal uit https://nl.wikipedia.org/wiki/Adoptie_in_Vlaanderen en <https://www.kindengezin.be/adoptie/over-vca/cijfers/>

[3] Mater Matuta VZW, organisatie voor geboortemoeder, afstandsmoeder, illegale adoptie, nè sous X

Daarom wensen wij van geadopteerd.be dat in de komende regeerperiode de volgende actiepunten gerealiseerd worden:

1. Wetgeving mbt volle adoptie in België

Geadopteerden in 'volle adoptie' (4) die op zoek gaan naar informatie over hun biologische ouders staan vaak voor een moeilijke opdracht in België omwille van een niet mee-geëvolueerde wetgeving waardoor het voor hen erg moeilijk en vaak zelfs onmogelijk is om te weten te komen wat hun biologische wortels zijn.

Volgens de belangrijkste Internationale Verdragen lijkt het antwoord duidelijk: verschillende verdragen bepalen dat je als kind 'het recht hebt om te weten van wie je afstamt'.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft zijn jurisprudentie in verband met de toegang tot de persoonlijke afstamming ontwikkeld in de zin van artikel 8 van het Verdrag, en meer bepaald van het recht op privacy. Volgens het Hof is het van 'vitaal' belang dat het kind, zelfs als het volwassen is geworden, informatie kan krijgen die het absoluut nodig heeft om de waarheid over een belangrijk aspect van zijn persoonlijke identiteit te ontdekken, waarvan de identiteit van zijn verwekkers deel uitmaakt. Het Hof zegt ook dat het respect van de privacy vereist dat iemand toegang krijgt tot informatie waarmee hij "een aantal wortels van zijn geschiedenis" kan achterhalen (5).

Artikel 30 van het Haags Adoptieverdrag verplicht de bevoegde autoriteiten van de betrokken staat ervoor te zorgen dat de informatie over de afkomst van het kind (met name gegevens betreffende de identiteit van zijn ouders, alsmede de medische gegevens betreffende het medisch verleden van het kind en zijn familie waarover zij beschikken) bewaard zal worden. Lid 2 verplicht hen vervolgens om het kind en/of zijn vertegenwoordiger toegang te geven tot deze informatie, voor zover dat is toegestaan door de wet van dat land.

Het Internationaal Verdrag van de rechten van het Kind (artikel 7, lid 1) bepaalt dat het kind, voor zover mogelijk, het recht heeft zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd. Artikel 8 zegt dat de staten die deelnemen, zich verbinden tot eerbiediging van het recht van het kind, zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen, zonder onrechtmatige inmenging. Op basis van artikel 7.1, maar ook de artikelen 3.1 en 8 oordeelt het Europees Hof dat het recht van een kind om zijn ouders te kennen hem wordt ontnomen door lidstaten die anonieme bevalling, vondelingenluiken, geheimhouding van de adoptie, maar ook de anonimiteit van de donor van gameten of van embryo's toestaan.

Contradictorisch genoeg staat de Belgische wetgeving haaks op bovenstaande Internationale Verdragen die België nochtans bekrachtigd heeft. Het Burgerlijk Wetboek art 370 § 5 bepaalt dat volle adoptie onherroepelijk is. Het Hof wijst erop dat bij volle adoptie alle banden van het kind met zijn oorspronkelijke familie verbroken worden, wat indruist tegen de principes van bovenstaande verdragen.

[4] Bij volle adoptie worden alle juridische banden met de oorspronkelijke familie verbroken, inclusief zijn naam en het kind krijgt een nieuwe familie..

[5] Uit <https://www.medi-sfeer.be/nl/nieuws/medisch-nieuws/donoranonimiteit-bij-medisch-begeleide-voortplanting-opnieuw-ter-discussie.html>, 2 mei 2019

Ook al heeft de geadopteerde sinds KB 23 april 2017 (6) inzagerecht in zijn dossier (niet steeds beschikbaar: verbrand, 'niet aanwezig' -zonder verdere uitleg van parket, juridische instanties of adoptiediensten-, bewust of onbewust incorrect opgesteld, onvolledig ...) en zorgen diensten als het Adoptiehuis voor een zo goed mogelijke begeleiding tussen adoptie-kinderen/afstands-ouders sinds het Haags Verdrag (1992), toch is dit laatste slechts op goodwill gebaseerd en kent deze werking geen wettelijke grondslag.

Additioneel mogen de adoptiediensten, die geadopteerden ondersteunen bij hun zoektocht, wettelijk geen actie-gerichte support geven indien de geadopteerde enkel op basis van een DNA-match (vaak de enige optie bij Sous-X geadopteerden of zoektocht naar vader bij Binnenlands geadopteerden) hen vraagt om de bemiddelen. Ook dit is niet aangepast in de huidige wetgeving en die geen rekening houdt de technische mogelijkheden die DNA onderzoek vandaag kan bieden.

Als geadopteerd.be eisen we dan ook dat de wetgeving mbt volle en gewone adoptie, inclusief de mogelijkheden tot ondersteuning van de adoptiediensten, in België dringend herzien en aangepast wordt zodat (internationale) basisrechten van geadopteerden worden gerespecteerd. We zijn bereid om onze ervaring en visie in een gesprek te delen en hieromtrent een dialoog aan te gaan.

[6] KB van 23 april 2017 betreffende de verzameling en de bewaring van en de toegang tot de gegevens in verband met de herkomst van de geadopteerde (BS 18 mei 2017)

2. Afstammingscentrum 2.0

Geadopteerden die op zoek gaan naar informatie over hun biologische ouders staan vaak voor een moeilijke opdracht. In eerste instantie is het de vraag of er in het verleden gegevens verzameld en vastgelegd zijn over de adoptie. Ook het feit dat er bij adoptie verschillende instanties betrokken zijn (of net niet omwille van zelf georganiseerde/onderhandse adoptie), maakt de zoektocht niet eenvoudiger. Complete en juiste afstammingsgegevens vinden is voor een Belgisch Binnenlands geadopteerde vaak een jarenlange en uiterst moeilijke zoektocht. Daarnaast is gebleken dat informatie die wél in een dossier is opgenomen niet altijd betrouwbaar is. Dat maakt dat in veel gevallen DNA-onderzoek de enige weg is naar een antwoord op en uitsluitel over de biologische roots-vraag.

De huidige wetgeving met betrekking tot de oprichting van een afstammingscentrum voor geadopteerden en donorkinderen is jammer genoeg al voor de start achterhaald:

Eerste graads verwantschap

In het Decreet van 26 april 2019, houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank staat vermeld dat enkel eerste-graads-verwantschap testen (en bijbehorende begeleiding) mogelijk zijn. Hiermee wordt bedoeld dat enkel kind/moeder of kind/vader DNA-testen kunnen afleggen.

De grootste groep binnenlands geadopteerden zijn afgestaan in de jaren '50, '60, '70 ... Als enkel van de vader of moeder een DNA staal mag afgenomen worden, zijn per definitie vele 'kinderen' uitgesloten om hun roots nog te kennen. Als de moeder onbekend is, overleden is en/of niet wenst te zeggen wie de vader is, is het onmogelijk om de biologische familie te vinden. Bovendien blijft het medische aspect, naast het emotionele, een niet te onderschatten belangrijke rol spelen en kunnen DNA-tests sluitende informatie geven over al dan niet verwantschap.

Toegevoegde waarde van afstammingscentrum is beperkt tov commerciële tests

De beperking tot de eerste-graads-verwantschap limiteert de toegevoegde waarde van het afstammingscentrum. Als enkel ouder-kind relatie getest kan worden en er geen upload naar of check met commerciële tests mogelijk is, wordt de kans op succes erg beperkt. Diegenen die het geluk hebben om iemand (wat uitzonderlijk is wegens de eerste-graads-verplichting) te kunnen vinden, zijn daarentegen wel gebaat bij de begeleiding en de financiële korting bij de tussenkomsten van het afstammingscentrum.

Samengevat roept Geadopteerd.be op:

- tot een uitbreiding van deze eerstegraads relatie met de mogelijkheid om ook ooms/tantes en (half)broers en -zussen (=tweedegraadsfamilieleden) toe te laten tot DNA testen.
- om de mogelijkheid om op een discrete manier links met of uploads in internationale DNA-databanken op te zetten, vanzelfsprekend met toestemming van de betrokkene.

3. Verwerkings- & zoekbudget voor de geadopteerde

Dat geadopteerden het vaak moeilijk hebben met de verwerking van hun adoptie is een publiek geheim. Voor de hand liggende bewijzen daarvan zijn:

- het hoge aantal zelfmoorden bij geadopteerden, dat 2 tot 4 keer hoger ligt dan bij niet geadopteerden,
- het gegeven dat geadopteerden veel vaker beroep moeten doen op (psychologische) hulpverlening
- en het feit dat geadopteerden het vaak moeilijk hebben om in harde economische realiteiten hun hang en drang naar zelfbevestiging en erkenning kunnen realiseren.

Momenteel nemen de geadopteerde én zijn naasten al deze emotionele lasten en kosten op hen, terwijl hijzelf nooit enige impact had op de adoptiebeslissing en de afscheuring van zijn familie. Adoptie-ouders krijgen een fiscale vergoeding voor de kosten die ze gemaakt hebben bij de adoptie. Het is dan ook de wereld op zijn kop dat (volwassen) geadopteerden zelf alle kosten van de door hen ondernomen initiatieven en/of zoektochten en de vaak langdurige verwerking hiervan integraal en onverkort zelf moeten dragen!

Geadopteerd.be vindt dat de geadopteerden recht hebben op een tegemoetkoming van de overheid voor psychologische en/of andere hulpverlening, voor ondersteuning bij zoektochten en/of DNA-onderzoek zodat zij hun leven vooralsnog door een juiste, heldere context en uitleg over wat gebeurd is, in balans kunnen brengen.

4. Algemeen besluit

Als Geadopteerd.be willen we dan ook de kans krijgen om hierover te praten, zodat adoptie en de hiermee gepaard gaande problemen en uitdagingen ernstig worden genomen en dat bepaalde (juridische) scheeftrekkingen dringend weggewerkt worden. Tegelijkertijd roepen wij op om bij de regeringsvorming ook aandacht te besteden aan de adoptieproblematiek bij de Kabinetten en Administratie Justitie, Sociale Zaken en Volksgezondheid. Minimum 150.000 tot 200.000 Belgen die rechtstreeks te maken hebben met een adoptie, mogen niet in de kou blijven staan en verdienen focus op hun problematiek.

Debora Mattys voor Geadopteerd.be